

תפיסות תלמידים את יחסיהם עם המורים ברשתות חברתיות מקוונות

א. פורקוש ברוד¹, א. הרשקוביץ²
¹מכללת לוינסקי לחינוך, אוניברסיטת תל אביב, תל אביב, ישראל; ²טיצ'רס קולג' - אוניברסיטת קולומביה, ארה"ב

אתרי רשתות חברתיות הפכו לפופולריים ביותר בקרב חלקים נרחבים מאוכלוסיית משתמשי האינטרנט, ובתוך כך הם קוראים תיגר על התקשורת הקלאסית בין תלמיד ומורה. קובעי מדיניות בבתי ספר ובמערכות חינוך בעולם מנסים לווסת יחסי תלמידים-מורים במדיה החברתית, לרוב באמצעות איסור גורף על השימוש באתרים אלו. אולם, היעדר מחקר בתחום זה מביא לקבלת החלטות שמונעת על-ידי פחד ובורות, שאינה מבוססת-נתונים.

מטרת המחקר הנוכחי לבחון תפיסות של תלמידים לגבי תקשורת תלמידים-מורים באמצעות אתרי רשתות חברתיות, ובאופן ספציפי רשת הפייסבוק. במסגרת המחקר נותחו 11 ראיונות עומק חצי-מובנים עם בני נוער בגילאי 14-18, תלמידי חטיבות ביניים וחטיבות עליונות, אשר שיתפו במסגרת המחקר בהתנסות שלהם ברשת הפייסבוק בהתייחס לקשרים עם מורים.

לפי הממצאים, הקשרים בין תלמידים ומורים ברשתות החברתיות הם ראי המשקף את הקשרים הללו בעולם הפיזי. עם זאת, האפשרות של תקשורת מקוונת באמצעות ממשקים חברתיים פופולריים נמצאה כבעלת ערך רב למטרות ארגוניות-ניהוליות וכן למטרות אישיות וחברתיות, אשר יש להן השלכות על תחושת ה-well-being של התלמידים. באופן כללי, התלמידים אינם מגלים עניין מיוחד בחיים הפרטיים של מוריהם, וגם אין להם עניין לחשוף את תכניהם הפרטיים בפני מורים או בפני מבוגרים באופן כללי. רשת הפייסבוק נתפסת בעיני התלמידים כשייכת לעולם הצעירים וכבנויה עבורו, ולכן המורים באופן כללי אינם "מוזמנים" אליה. עם זאת, במקרים בהם תלמידים מחוברים באמצעות המדיה החברתית למוריהם, מדובר במורים בעלי מאפיינים ייחודיים גם בעולם הפיזי; לפיכך, חסימת ערוץ התקשורת הזה בפניהם פוגמת לכאורה בערוצי התקשורת תלמיד-מורה שהם ממילא יוצאי דופן ועלולה לפגום בפיתוח יחסי האמון שחשים התלמידים כלפי מורים אלו. חשיבות המחקר בהזדמנות לראות את הנוכחות המשותפת של מורים ותלמידים בפייסבוק מנקודת המבט של התלמידים. המחקר הינו חלק ממחקר גדול יותר, בו רואיינו גם מורים, והתקבלו תובנות מנקודת המבט של המורים, אשר יוצגו גם כן.

נתוני המחקר עשויים לתרום לקבלת החלטות מושכלת של קובעי מדיניות בעניין קשרים בין תלמידים ומוריהם ברשתות החברתיות, ולהצביע אף על הפוטנציאל הייחודי הטמון בשימוש בממשקים אלה במערכת החינוך.